

ISSN:1306-3111

e-Journal of New World Sciences Academy
2010, Volume: 5, Number: 3, Article Number: 2C0026

VOCATIONAL EDUCATION

Received: May 2009

Accepted: June 2010

Series : 2C

ISSN : 1308-7355

© 2010 www.newwsa.com

Zuhal Bezirci Türkteş

Selcuk University

zbezirci@selcuk.edu.tr

Konya-Turkey

**KONYA - EREĞLİ AKGÖL ÇEVRESİNDE DOKUNAN HASIR SECCADELERİN BAZI
ÖZELLİKLERİ**

ÖZET

Anadolu'da bitkisel dokumacılık, çok eski tarihlerden beri sürdürülen bir el sanatıdır. Geleneksel el dokumacılığında daha önce geliştiği bilinen dokumacılık, özellikle su kaynaklarına yakın yerleşimlerde sürdürülmüş ve günlük ihtiyaçların temininde kullanılmıştır. Akgöl'e yakın yerleşimlerde gerek ev ihtiyaçlarını karşılamak, gerekse aile bütçesine katkıda bulunmak amacı ile bataklıklarda kendiliğinden yetişen bataklık sazları değerlendirilmektedir. Hasır dokuma olarak değerlendirilen hammaddelerden genellikle ev ihtiyaçlarını karşılamak amaçlı yer sergileri yapılırken, özellikle çeyiz niteliği taşıyan renkli yün iplikleri ile desenlendirilmiş seccadeler dikkati çekmektedir. Araştırmada, Konya Ereğli Akgöl ve çevresinde yetişen bataklık sazı, (*Typha angustifolia* L.) kullanılarak üretilen hasır dokumalardan hasır seccadeler, üretiminde kullanılan hammadde, araç-gereç ve ürünlerin teknik ve desen özellikleri açısından değerlendirilmeye çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Hasır, Bitkisel Dokuma, Seccade
Bataklık Sazı, Akgöl.

**SOME PROPERTIES MAT PRAYER RUGS WOVEN IN EREGLI-AKGOL REGION OF KONYA
ABSTRACT**

Herbal weaving in Anatolia has been a handcraft since ancient times. When historical data was examined, it was seen that weaving mats with herbal raw materials that is known to have started long before traditional weaving has been especially sustained in places by the water resources and used for meeting daily needs. In settlements near Akgol bulrush growing naturally on marshlands is used to contribute to obtain revenue or meet the needs of the family. From the raw materials that were mostly used for mat weaving the things that most attracts the attention among them are praying rugs designed with colorful wool strands. In this research, mat woven praying rugs produced by using marshland bulrush (*Typha angustifolia* L.) that grow in Akgol Ereğli Konya, raw materials used for the production, tools-equipment of these rugs will be analyzed in terms of technical and design features.

Keywords: Weave Mat, Herbal Weaving, Woven Praying Rugs,
Raw Materyal, Akgöl

1. GİRİŞ (INTRODUCTION)

Anadolu'da bitkisel dokumacılık, çok eski tarihlerden beri sürdürülen bir el sanatıdır. Tarihi veriler incelendiğinde, geleneksel el dokumacılığında daha önce geliştiği bilinen bitkisel hammaddeler ile hasır dokuma işlemi, özellikle su kaynaklarına yakın yerleşimlerde sürdürülmüş ve günlük ihtiyaçların temininde kullanılmıştır [1].

Bitkisel dokumacılık, özellikle sulak yerlerde yetişen kofa, bataklık sazı, kargı kamışı ve kültür bitkilerinden buğday, çavdar, arpa saplarını belli bir dokuma tekniği ile yüzey oluşturmak amacıyla değerlendirme işlemi olarak tanımlanabilir [2]. Bitkisel dokuma ürünlerin yapımında en önemli özellik, dokuma tezgâhının kullanılıyor olmasıdır.

Türklerde hasır dokuma sanatı, hasır otu ile yakından ilgilidir. Hasır sözü Arapçadır ve eski Türk sözlüklerinde görmek mümkün değildir. Selçuklu döneminin başlarında Orta Asya Türkleri hasır yapılan ota "yiken" demektedir. Eski Anadolu kültürüne yakın olan Mısır Türkleri ile Kıpçak Türkleri kültür çevresinde ise hasır için doğrudan doğruya yigen, yigin, yikin adları veriliyordu. Anadolu da ise Bor, Konya Ereğlisi ve Isparta'da, bataklıklarda yetişen hasır otlarına ise "koğa" denirdi. Batı Anadolu'da Yalvaç, Urla, Manisa ile Tokat Bor'da ise bu saza "koğalık" adı verilmektedir[3]. Göller Bölgesi'nde bazı yerleşimlerde hasır otu olarak isimlendirilen bataklık sazı, ülkemizde farklı yörelerde "aksaz" ve "kiliz" olarak, kofa ise "koğa", "koğalık" "kov", "puf sazı", "semer otu", "su kamışı" ve "zembil otu" gibi farklı isimlerle anılmaktadır [4].

Arlı (1990), el sanatlarını hammaddelerine göre sınıflandırmıştır. Bunlardan biri hammadde olarak ince dallar- saplar ve ağaç şeritleri işleyen el sanatlarıdır. Bitkisel dokumacılık ise kullanılan hammaddeler açısından bu grupta yer almaktadır.

Bugün Türkiye'de Karadeniz ve Ege Bölgeleri ile Hatay ve çevresinde bulunan bazı yerleşimlerde çeşitli hammaddeler kullanılarak farklı hasır dokumaların yapıldığı bilinmektedir. Bu yörelerin iklim, sulak yer, tatlı su kaynakları gibi bitkisel dokuma yapmaya elverişli ekolojik faktörlerinin bulunması, bölge hasır dokumacılığı için önem taşımaktadır. Akgöl ise Göller Bölgesi'nde yer alan, bitkisel dokumacılık için gerekli hammaddenin ve koşulların sağlanabileceği bir bölgedir[5] (Resim 1).

Resim 1. Akgöl kıyılarındaki bataklık alanlar (Akgöl / Ereğli)
(Photo 1. Akgöl coastal marsh areas) (Akgöl / Ereğli)

2. ÇALIŞMANIN ÖNEMİ (RESEARCH SIGNIFICANCE)

Ereğli, Orta Anadolu'da güneye doğru Konya ovası ile Toros dağları arasındaki düzlükte yer almaktadır. Denizden yüksekliği 1038 metredir. Ereğli 33.5 - 34.5 enlemleri ile 37-38 boylamları arasında yerleşmiştir. Yüzölçümü 5054 km karedir. İlçenin doğusunda Ulukışla, kuzeydoğusunda Bor (Niğde) kuzeyinde Akasaray, kuzeybatısında Karapınar, batısında Karaman, güneyinde Toros dağları ve Silifke (Mersin) ile çevrelenmiştir. İlçenin kuzeyi düzlük bir görünümde iken, güneyi oldukça engebelidir. Ovanın en çukur yeri, yüksekliği 997 metre olan Akgöl'dür [6].

Ereğli'de geçim kaynakları tarım ve sanayi ile sınırlıdır. Yörede geleneksel el sanatlarından dokumacılık, özellikle hayvancılığın yapıldığı ve hammaddenin bulunduğu köylerde varlığını sürdürmektedir. Ayrıca Akgöl ve göle yakın yerleşimlerde gerek ev ihtiyaçlarını karşılamak, gerekse aile bütçesine katkıda bulunmak amacı ile bataklıklarda kendiliğinden yetişen bataklık sazları da değerlendirilmektedir. Hammadde, toplanarak depolara ham halde satılırken, hasır dokuma mamul olarak da değerlendirilmektedir.

Hasır dokuma olarak değerlendirilen hammaddelerden genellikle ev ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla yer sergileri ve çok amaçlı koruyucular (çit) yapılırken, özellikle çeyiz niteliği taşıyan renkli yün iplikleri ile desenlendirilmiş seccadeler dikkati çekmektedir. Seccade olarak kullanılan ürünlere yöresel olarak "ilemete" denmektedir. Ev içinde kullanılan ve bölgede genellikle düz ve halı dokuma teknikleri kullanılarak yünden üretilen seccadeler dışında kalan ve daha çok yaz aylarında evin dışında kullanılmak üzere dokunan hasır seccadeler, genellikle 70x110 ebatlarındadır. Seccadeler bezayağı tekniği kullanılarak dokunmuş ve ürünlerin üzerinde renkli yün parçaları kullanılarak desenler oluşturulmuştur. Bölge'de daha çok günün büyük bölümünün ev dışında geçtiği yaz aylarında namaz kılmak amacı ile kullanılan hasır seccadeler, aynı zamanda çeyiz niteliği taşıyan ürünlerden biridir [7].

Araştırmada, Ereğli Akgöl ve çevresinde yetişen bataklık sazı, (*Typha angustifolia* L.) kullanılarak üretilen hasır dokumalardan hasır seccadeler, kullanılan hammadde, araç - gereç ve ürünlerin teknik ve desen özellikleri açısından değerlendirilmeye çalışılacaktır. Bitkisel dokuma alanında yapılan bilimsel çalışmaların az sayıda olması ve bölgenin bitkisel dokuma açısından bir özellik oluşturması çalışmanın yapılmasını gerekli kılmıştır. Diğer bitkisel dokuma bölgelerinde de benzer çalışmaların yapılmasının gerektiği tartışılmazdır.

3. DENEYSEL YÖNTEM (EXPERIMENTAL METHOD)

Araştırma, Konya Ereğli sınırları içinde yer alan Akgöl ve Akgöl ün oluşturduğu bataklık bölgelerde, bataklık sazı kullanılarak hasır dokuma yapılan yerleşimlerde yürütülmüştür. Akgöl ve çevresinde bataklık sazı kullanılarak hasır dokumacılığı ile uğraşan yerleşimler saptanmıştır. Yörelere 2003-2006 yılları arasında muhtelif zamanlarda araştırma amaçlı gidilmiştir. Özellikle yetişen hammadde örnekleri hammadde kesim yasağının bulunmadığı Ekim-Aralık aylarında alınmıştır. Araştırma materyalini; yörede yetişen hammaddeler, bu hammaddeler kullanılarak üretilen hasır dokuma seccadeler, kullanılan tezgâh ve diğer araçlar ile gereçler (atkı, çözgü hammaddeleri), fotoğraflar, anket sonuçları ve bitkisel dokumacılık ile ilgili yazılı kaynaklar oluşturmuştur.

Yörede bitkisel hammadde kullanılarak yer yaygısı, yöreme, sütlük, dam örtüsü, gölgelik gibi ürünlerin dokunduğu tespit edilmiş ancak bu araştırmanın kapsamına yalnızca hasır dokuma seccadeler alınmıştır. Bu kapsamda 16 hasır seccade hammadde, teknik, desen ve

renk özellikleri ile kullanım alanları açısından incelenerek sunulmuştur.

Araştırma kapsamına alınan hammadde cinsinin belirlenmesinde Selçuk Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarla Bitkileri Bölümü Fiziksel Analiz Laboratuvarı'ndan yardım alınmıştır. Kullanılan hammaddenin elde edilmesinden ürün haline dönüştürülünceye kadar (hasat ve üretime hazırlık) yapılan işlemler, yerinde yapılan gözlem ve dokumacılarla karşılıklı görüşmeler sonucu belirlenmiş, fotoğraf çekilerek tespit edilmiştir. Dokunacak seccadenin yapım aşamaları ise yerinde yapılan gözlem ve incelemeler sonucu belirlenmiş ve dokumacıların verdiği bilgiler değerlendirilerek fotoğraflarla sunulmuştur.

Bitkisel dokuma ürünler üzerinde en-boy, kalınlık ve yüzey alanları belirlenmiştir. Elde edilen veriler çizelgelerle sunulmuştur. En-boy değerleri, bir şerit metre kullanılarak ürünün eninde (iki uç ve ortasından) toplam üç ve boyunda (ürünün ortasından) bir uzunluk ölçümü alınarak bulunmuştur. Kalınlık ise cetvel kullanılarak belirlenmiştir. Ürün iki uç ve orta kısmından ölçülmüş ve ortalama kalınlık hesaplanmıştır. Hammadde ve dokuma tekniği, ürünün orta kısmından cetvel ile ölçüm almaya elverişlidir. Elde edilen veriler çizelge halinde sunulmuştur.

4. UYGULAMA (APPLICATION)

4.1. Kullanılan Hammadde (Used Raw Materials)

Ereğli Akgöl ve çevresinde bulunan yerleşimlerde hasır dokuma seccadelerin yapımında bölgede bol miktarda yetişen bataklık sazı kullanılmaktadır. Bataklık sazı; hasat edildikten sonra dokuma işleminden önce birtakım hazırlık işleminden geçmektedir. Bu aşamalar hammaddenin soyulması ve temizlenmesi kurutma, dövme, öz alma, tarama şeklinde sıralanmaktadır. Hasat; bitkilerin özsu dolaşımının durduğu sonbahar aylarında yapılır. Yörede hasat genellikle Ağustos - ekim ayları arası her üç hammadde için de yapılmaktadır. Ancak devlet tarafından belirlenen ve ekim ayı sonuna kadar süren hammadde kesim yasağı nedeniyle hasat genellikle ekim ayı sonrası yapılmaktadır. Hammaddeler genellikle dokumayı yapacak kişiler tarafından ve tüm aile bireylerince orak ve kesici araçlar yardımıyla biçilir[8].

- **Hammaddenin dokumaya hazırlanması:** Aşamasında hammaddeler dokuma işleminden önce birtakım hazırlık işleminden geçmektedir. Bu aşamalar hammaddenin soyulması ve temizlenmesi, kurutma, dövme, öz alma, tarama, şeklinde sıralanmaktadır. Toplanan hammadde bataklık ortamında oluşmuş artıklarından ve dış kabuklarından arındırılmak amacıyla soyulur ve temizlenir. Dokuma yapılacak hammadde, dış kabuklarından temizlenmek üzere yıçılır.
- **Dövme:** İşlemi kuruyan bataklık sazlarının hafif nemlendirilerek demetler halinde dövülmesi ile yapılır. Bu işlemin ahşaptan yapılmış özel tokmaklar yardımıyla yapıldığı görülmektedir (Figure 2). Bu şekilde dövülen hammaddenin kabukları yumuşayarak özü ortaya çıkar.

Resim 2. Dövme İşlemi (Akgöl / Ereğli)
(Photo 2. Forging Process) (Akgöl / Ereğli)

- **Öz alma işlemi:** Dövme işlemi ile kabuğundan ayrılmayan bataklık sazının öz kısmının küçük el aletleri yardımıyla ya da el ile birbirinden ayrılması ile yapılır. Bu işleme öz alma işlemi denir (Resim 3).

Resim 3. Öz Alma İşlemi (Akgöl / Ereğli)
(Photo 3. Self Import) (Akgöl / Ereğli)

- **Tarama:** İşlemi özü alınmış bataklık sazlarının dış kabuk kısımlarının atkı olarak kullanılabilmesi amacıyla yapılmaktadır. Bu amaçla nemlendirilen bataklık sazı dış kabukları uzun şeritler elde edilmek üzere tarama işleminden geçirilir. Buna yörede "taraklama" denir. Bu işlem ahşaptan özel olarak tasarlanmış araç yardımıyla yapılır (Resim 4) [9].

Resim 4. Tarama İşlemi (Akgöl / Ereğli)
(Photo 4. Browsing) (Akgöl / Ereğli)

Bölgede üretilen hasır dokuma seccadelerin atkılarında bataklık sazı kullanılmasına rağmen, çözülerinde pamuk ipliği ve naylon iplik kullanılmıştır. Göller Bölgesinde hasır dokumanın yapıldığı bazı yerleşimlerde, çözgü olarak bataklık sazının özü bükülerek kullanıldığı tespit edilmesine rağmen, Ereğli Akgöl ve çevresinde bataklık sazı özleri çözgü olarak kullanılmamaktadır.

İncelenen seccadelerin çoğunluğunun desenli olarak dokunduğu tespit edilmiştir. Ürün üzerinde kullanılan desen ipliği yörede dokuyucunun kendi imkânları ile elde ettiği renkli yün parçalarından oluşmaktadır. Yün parçaları bölgede geleneksel el dokumacılığında kullanılan ve yörede yetişen koyunlardan elde edilen yünlerdir.

4.2. Kullanılan Araçlar (Used Vehicle)

4.2.1. Kullanılan Tezgâh (Used Bench)

Tezgâh, seccadelerin dokunmasında basit yer tezgâhı kullanılmaktadır. Bölgede dönemlik olarak kapı önlerinde kurulan ve dokuma mevsimi sona erdiğinde yakılarak değerlendirilen ahşap tezgâhlar, bir sonraki dokuma mevsiminde dokuyucu tarafından yeniden kurulmaktadır. Genellikle ahşap malzemenen mevsimlik olarak tasarlanmaktadır. Bu tezgâhlarda yere paralel olarak dokuma yapılmaktadır (Resim 5).

Resim 5. Yatay Ahşap Tezgâh (Akgöl / Ereğli)
(Photo 5. Horizontal Wooden Bench) (Akgöl / Ereğli)

Ayrıca hasır dokuma yapılan bazı köylerde dikey ahşap tezgâhlara da rastlanmıştır. Genellikle küçük ebatlı seccadelerin dokunmasında kullanılan tezgâh önünde dokuyucu, oturarak çalışmaktadır (Resim 6).

Resim 6. Dikey Metal Tezgah (Akgöl / Ereğli)
(Photo 6. Vertical Metal Bench) (Akgöl / Ereğli)

Dikey metal tezgâhlarla benzerlik gösterecek şekilde tezgâhın arka kısmından leventlere bağlanan çözümler, dokuyucunun bulunduğu ön kısma gelmekte, dokuma yapılan kısım ise sarılmak suretiyle istenen uzunluktaki dokumaların yapımı mümkün olmaktadır [10].

4.2.2. Kullanılan Diğer Araçlar (Used Other Vehicle)

İnceleme yapılan yerleşimlerde hasır dokuma yapılırken kullanılan bazı yardımcı araçlar bulunmaktadır. Hammaddenin hasadı ve kesilip temizlenmesi aşamalarında orak ve bahçe makası, bataklık sazının dövülmesinde Beyşehir ve Akşehir yöresinde "tokuç" denilen tokmaklar kullanılmaktadır. Özü alınmış bataklık sazi ve kofanın dış kabuk kısımlarının atkı olmak üzere taranması amacıyla ahşap el taracları kullanılmaktadır. Genellikle yörede dokumacı kullanacağı tarağını kendisi çakmaktadır. Yaklaşık 50-60 cm boyunda ahşap bir düzeneğin yarısını kaplayacak şekilde yaklaşık 15-20 cm lik çivilerin (uçları yukarı doğru gelecek şekilde) yan yana çakılması ile oluşturulan tarak, bölgede bazı farklı işler için de kullanılmaktadır (Resim 7).

Resim 7. Ahşap Tarak (Akgöl / Ereğli)
(Photo 7. Wodden Comb) (Akgöl / Ereğli)

Ayrıca dokumayı sıkıştırmak için ahşap ve metal kirkitler kullanılmaktadır. Bu basit el araçlarının çoğunlukla dokumayı yapan kişiler tarafından yapıldığı ya da temin edildiği gözlenmiştir[11].

4.3. Kullanılan Dokuma Tekniği (Used Weaving Techniue)

İncelenen seccadelerin tümünde bezayağı dokuma tekniğinin kullanıldığı görülmüştür. Teknik uygulanırken desen özelliğine bağlı olarak renkli yün malzemenin kullanıldığı tespit edilmiştir (Resim 8).

Resim 8. Desen ipliği olarak kullanılan yün (Akgöl / Ereğli)
(Photo 8. Used as a wool mesh pattern) (Akgöl / Ereğli)

Yün de desen ipliği olarak kullanılırken bezayağı tekniği uygulanmaya devam edilmiştir. Genellikle yere paralel tezgâhta ve tek parça halinde dokunan ürünlere bitirme işlemi (çiti örgüsü) uygulanarak tezgâhtan çıkarılmaktadır.

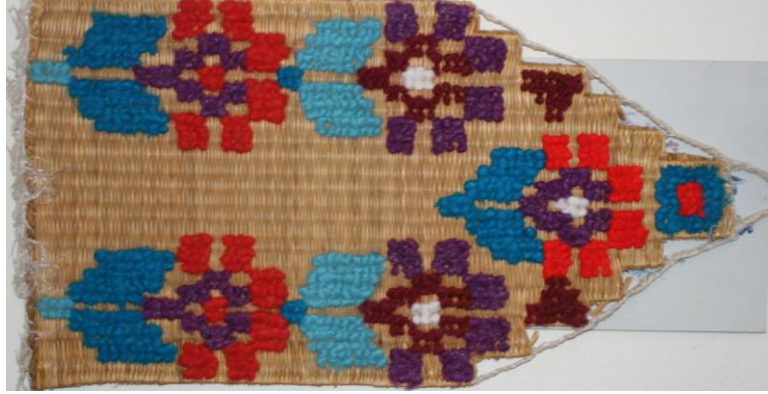
4.4. Seccadelerin Renk ve Desen Özellikleri (Rug of Color and pattern Features)

Akgöl ve çevresinde yer alan yerleşimlerde yapılan hasır dokuma seccadeler, ihtiyaca yönelik olarak yapılmakla birlikte, üzerinde birtakım süsleme özelliği de taşımaktadır. Dokuma yapılırken seccadenin desen özelliğine göre kullanılan renkli yünler ile desenlendirme yapılmaktadır. Desen özelliğine göre belirlenen renkteki yün malzeme ile motifler genellikle yüzeyi kaplayacak şekilde karşılıklı ve simetrik olarak yerleştirilmiştir. Dikdörtgen, üçgen ve kare formlarındaki desenler seccade üzerinde genellikle geniş dikdörtgen yüzeyler halinde uygulanmaktadır (Resim 9).

Resim 9. Geometrik bezemeler ile dokunmuş hasır seccade (Akgöl / Ereğli)
(Photo 9. Wicker woven rug with geometric decoration) (Akgöl / Ereğli)

Bazı örneklerde ise bitkisel süslemelerden çiçek, yaprak, ağaç ve dal biçimleri görülmektedir (Resim 10). Ayrıca bazı örneklerde, kullanılan motiflerin tekrarlanması ile oluşan bordürler dikkati çekmektedir (Resim 11).

Resim 10. Bitkisel bezemeler ile dokunmuş hasır seccade (Akgöl / Ereğli)
(Photo 10. Wicker woven rug with natural decoration) (Akgöl / Ereğli)

Resim 11. Desenler tekrarlanarak oluşturulan bordürler (Akgöl / Ereğli)
(Photo 11. Borders were created by repeating patterns) (Akgöl / Ereğli)

4.5. Seccadelerin Kullanım Alanları (Rug of Uses)

Üretilen seccadeler özellikle yaz aylarında bahçe ve kapı önlerinde namaz kılmak amaçlı kullanılmaktadır. Ancak bölgede renkli ve desenli olarak dokunmuş seccadeler çeyizlik olarak dokunmakta ve iç mekânlarda duvarlarda süsleme öğesi olarak da kullanılmaktadır.

İncelemeye alınan hasır seccadelerin 9 tanesinin seccade, 7 tanesinin ise duvar süsü olarak kullanıldığı görülmüştür.

4.6. Seccadelerin En- -Boy Uzunluk Ölçüleri (Rug of Uses Size Dimensions)

Ereğli Akgöl'de dokunan hasır seccadelerin bazı fiziksel özelliklerinin belirlenmesi amacıyla en, boy ve kalınlık açısından ölçüm yapılmıştır. Ölçüm sonuçları Tablo 1 de verilmiştir.

Tablo 1. Ereğli Akgöl'de dokunan hasır seccadelerin bazı fiziksel özellikleri
(Table 1. Ereğli Akgöl wicker woven rug in some physical properties)

ÜRÜN	BOYUTLAR			
	En (cm)	Boy (cm)	Kalınlık(cm)	
SECCADE	1	42	66	2
	2	40	60	1.5
	3	44	60	1.5
	4	75	100	1.5
	5	100	130	2
	6	75	100	1.5
	7	75	100	2
	8	75	100	1.5
	9	75	100	2
	10	100	130	2
	11	40	80	1
	12	40	80	2
	13	75	100	1
	14	75	100	1.5
	15	100	160	1.5
	16	90	160	2

Tablo 1. incelendiğinde seccadelerin en genişliğinin 100 cm ile 40 cm arasında, boy uzunluğunun ise 160 cm ile 60 cm arasında değiştiği görülmektedir. Seccade kalınlıkları ise 1cm ile 2 cm arasında değişiklik göstermektedir. Dar enli ve kısa boylu dokunan seccadelerin duvar süsü olarak kullanıldığı tespit edilmiş, diğer ölçülerdeki seccadelerin ise fonksiyonel olarak namaz kılma amaçlı kullanıldığı belirlenmiştir.

5. SONUÇLAR (CONCLUSIONS)

Sonuç olarak, Ereğli Akgöl çevresinde bulunan yerleşimlerin, bataklık bölgelerinde yetişen bitkisel hammaddeler kullanılarak hasır seccade dokunduğu ve kullanıldığı tespit edilmiştir. Bölgede dokunan hasır seccadelerin hammaddesini bataklık sazı oluşturmaya rağmen, çözümlerinde pamuk ipliği ve naylon iplik kullanıldığı görülmüştür. Ayrıca Göller Bölgesinde yapılan araştırmalarda benzer ürünlerin dokunmasında çözümler olarak bataklık sazı özünün bükülerek kullanıldığı görülmüş, buna rağmen, Ereğli Akgöl ve çevresinde bataklık sazı özlerinin çözümlük olarak kullanılmadığı tespit edilmiştir. Bu sonucun yöresel farklılıklardan çok, incelenen bölgelerin birbirine olan uzaklığı ile ifade edilmesi daha doğru olacaktır. Nitekim yöresel mesafeler, hasır seccadelerin hammadde, teknik ve desen özellikleri açısından da Göller Bölgesi ile farklı özellikler göstermesine sebep olmaktadır.

Ereğli Akgöl ve çevresinde üretilen hasır seccadelerin üretim özelliklerinin, Türkiye'de bataklık bölgelere sahip ve bitkisel dokuma

yapılan Ege bölgesi ile benzer özelliklere sahip olmaması da önemli bir sonuçtur.

Göller bölgesi'nde yer alan ve bitkisel hammadde kullanarak hasır seccade üreten yerleşimler oldukça sınırlıdır. Bunlardan önemli bir yerleşim olan Hüyük kasabası Mutlu köyü hasır seccadeleri incelendiğinde, Ereğli Akgöl seccadeleri ile üretim tekniği açısından benzerlikler göze çarpmakta, ancak hammaddenin kullanılış biçimi benzerlik göstermemektedir. Özellikle bitkisel dokuma içerisinde desen ipliği olarak yün kullanılan örnekler yalnızca Ereğli Akgöl ve çevresinde bulunmaktadır. Mutlu köyü seccade örnekleri ile tezgâh tipi ve dokuma teknikleri açısından da bir benzerlik göstermeyen Ereğli bitkisel dokuma seccadeleri, sonuç olarak karakteristik özelliklere sahip bir tip olarak değerlendirilebilir.

Bugün yöresel özellikleri ile önem oluşturan ve yöresel bir değer niteliğine sahip olan bu seccadeler bölgede düzenli bir üretim anlayışı çerçevesinde üretilmemektedir. Bu üretim biçimi ancak yöresel ihtiyaçlara cevap verebilecek nitelikte ve pazarlama konusu da oldukça yetersizdir. Yörede hammaddeyi kullanarak iş kolu oluşturabilecek ve bitkisel dokuma tekniğini bilen ya da öğrenebilecek kabiliyete sahip genç bir nüfus bulunmaktadır. Özellikle bitkisel dokuma her yaşta ve cinsiyetten insanın boş vakitlerinde yapabileceği bir köy el sanatı özelliğine sahiptir. Ancak düzenli bir eğitim programı ile istihdamın sağlanması daha nitelikli olacaktır. Bu çerçevede planlanabilecek eğitim ve üretim projeleri ile bölgede üretimin canlandırılması mümkün olacaktır. Bu tip projelerin belediyeler, sivil toplum örgütleri ve üniversite işbirliği ile yapılabilmesi sonuçta yüksek verim alınması açısından da önemlidir. Bu kapsamda bölgedeki su politikaların da yeniden değerlendirilmesi mümkün olacaktır.

Araştırma yapılan Göller Bölgesinde ve Ereğli Akgöl'de son yıllarda küresel ısınma sonucu suların çekilmesi söz konusudur. Dolayısıyla hammadde üretimi ve kalitesi de bu süreçten olumsuz olarak etkilenmiştir. Bu bölgelerde üretilen bitkisel hammaddenin eski kalitesine ulaşabilmesi yapılacak ürünlerin pazarlamasında da etkili olacaktır. Dolayısıyla söz konusu projelerin bu açılardan da iyileştirmeye yönelik olarak planlanması önemlidir.

Birçok disiplini ilgilendiren ve çalışma ortaklığı ile gerçekleştirilebilecek bu yöresel üretim konusunda yapılacak çalışmaların, bölgesel kalkınmaya katkılarının olacağı da yadsınamaz bir gerçektir. Bu nedenle ilgili kurumların üzerine düşeni yapması gerekmekte ve hasır seccadelerin gerek hammadde, gerekse üretim tekniği açısından gelenekselliği bozulmadan yeniden ele alınarak, oluşturulacak bir üretim politikası ile geleceğe taşınması gerekmektedir.

KAYNAKLAR (REFERENCES)

1. Arlı, A., (1990). Köy El Sanatları, Ankara Ü.Ziraat Fakültesi Yayınları:1185,Ders Kitabı:339,76s., Ankara.
2. Gürtanın, N., (1961). Türkiye'de nebatî örücülükte kullanılan hammaddeler ve bunlardan yapılan mamüller ile bu hammaddelerin selüloz ve alfa selüloz değerleri üzerine bir araştırma. Ankara Ü. Ziraat Fakültesi yayınları:185 Ankara Üniversitesi basımevi,64s., Ankara.
3. Ögel, B., (1991). Hasır ve hasırcılık. Türk Kültür Tarihine Giriş, Cilt:3.T.C. Kültür Bakanlığı, kültür eserleri, Gazi Ü. İletişim Fakültesi basımevi s.191-200, Ankara.
4. Baytop, T., (1997). Türkçe bitki adları sözlüğü. Atatürk Kültür Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, Türk Dil Kurumu yayınları:578, s.130, Ankara.

5. Kayahan, S., (1973). Bataklık sazının değerlendirilmesi, Tarım Bakanlığı Ziraat İşleri Genel Müdürlüğü yayınları: A-138, s;45 Ankara.
6. Özbek, M., (2003). Göller bölgesi iç sularının Malocostraca faunasının taksonomik ve ekolojik açıdan incelenmesi, Ege Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Su Ürünleri Temel Bilimler Anabilim Dalı, Basılmamış Doktora Tezi 238 s. İzmir.
7. Öztürk, G., (1996). Adapazarı ili Karasu ilçesi Paralı köyü yöresindeki hasır seccadeler. Selçuk.Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Basılmamış Lisans tezi,118s., Konya.
8. Bezirci T.Z., (2008)"Göller Bölgesi'nde Bitkisel Dokumacılık" ICANAS, Uluslar arası 38.Asya ve Kuzey Afrika Çalışmaları Kongresi,Ankara.
9. A.g.e.(2008).
10. Bezirci, Z., (2006)."Göller Bölgesi'nde Bitkisel Dokumacılık ve Hasır Dokumaların Bazı Özellikleri Üzerinde Bir Araştırma," Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Basılmamış Doktora Tezi, Ankara.
11. Bezirci T.Z., (2009)."Doğruğöz Kasabası Bitkisel Dokumacılığının (Boyra Dokuma) Bugünkü Durumu ve Üretilen Hasır Dokumaların Bazı Özellikleri Üzerinde Bir Araştırma," Gazi Üniversitesi Ulusal El Sanatları Sempozyumu, Ankara (Baskıda).